

ผลกระทบจากนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้ามพลาต ที่มีต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสามกลุ่มธุรกิจหลัก กรณีศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์

พิมพ์พร เกษดี*

สุปัญญา สุพนนธ์**

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการรับรู้ถึงผลกระทบต่อการดำเนินงานจากนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้ามพลาต ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในธุรกิจกลุ่มการผลิตและจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม และธุรกิจโรงแรม ในจังหวัดเพชรบูรณ์ และ 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยด้านองค์การ 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านแรงงาน 2.ด้านเงินทุน 3.ด้านคู่แข่งทางการค้า และ 4.ด้านการประชาสัมพันธ์ธุรกิจ และการรับรู้นโยบายของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่าง โดยประชากรกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการในสามกลุ่มธุรกิจหลักในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 358 ราย และสามารถเก็บข้อมูลที่สมบูรณ์ได้จำนวน 225 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 62.84 ของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการกลุ่มตัวอย่าง มีระดับการรับรู้นโยบาย 12 เมืองต้องห้ามพลาตของรัฐบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยการรับรู้และความเข้าใจ นโยบายฯ มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในธุรกิจสามกลุ่มหลักในจังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับปัจจัยด้านองค์การของผู้ประกอบการพบว่า ปัจจัยด้านเงินทุนไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อผลการดำเนินงานให้แก่ผู้ประกอบการ แต่จะมีปัจจัยย่อยบางตัวในด้านเงินทุน ด้านคู่แข่งทางการค้า และด้านการประชาสัมพันธ์ธุรกิจ ที่อิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ

คำสำคัญ: การรับรู้ผลกระทบจากนโยบาย นโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศไทย วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

* สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

อีเมล: ajpimporn@gmail.com

** คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

อีเมล: dr.supunyada@gmail.com

The Impact of Tourism Development Policy called 12 Cities that should not be Missed on The Business Outcome of 3 Sectors of Small and Medium Enterprises (SMEs) in Phetchabun Province

Pimporn Kesdee*

Supunyada Suntornnond**

Abstract

The main purpose of this study was twofold: to examine the perception level on impact of tourism development policy named 12 cities that should not be missed on the business outcome of small and medium enterprises (SMEs) in three core business types (food producer and distributor, beverage producer and distributor and hotel operator) in Phetchabun province; and to study the influence of two main variables that are organizational factors and perception on tourism development policy on the business outcome of small and medium enterprises (SMEs) in Phetchabun province.

The key research findings were as follows; 1) The perception level on tourism development policy named 12 cities that should not be missed from research samples is high; 2) The perception level on this tourism development policy has a significant impact on business outcome of the studied enterprises; and 3) The four studied organizational factors has no significant impact on business outcome of the studied enterprises.

Keyword: Perception on policy impact, tourism development policy in Thailand, small and medium enterprises (SMEs)

---

* Department of Economics, Faculty of Management Science, Phetchabun Rajabhat University.

E-mail: ajpimporn@gmail.com

** Graduate School of Public Administration, National Institute of Development Administration (NIDA).

E-mail: dr.supunyada@gmail.com

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในหลายทศวรรษที่ผ่านมา การท่องเที่ยวของประเทศไทยได้เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วยชื่อเสียงและมนต์เสน่ห์ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งด้านศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยสามารถสร้างรายได้และการสร้างงานจำนวนมาก รวมทั้งการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคระบบคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยเฉพาะในเมืองท่องเที่ยวสำคัญที่เกิดการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม เมืองรองหรือจังหวัดอื่น ๆ ที่ไม่ใช่จังหวัดท่องเที่ยวหลัก ต่างมีศักยภาพการท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งการท่องเที่ยวลักษณะนี้มีส่วนส่งเสริมการพัฒนาในหลายแง่มุม ทั้งในส่วนของสร้างรายได้ในระดับท้องถิ่น การสนับสนุนให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของประเพณี วัฒนธรรม ถิ่นอาศัย และภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่มีการสืบสานจากรุ่นสู่รุ่น บนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยในปี พ.ศ.2558 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยคุณกอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร จึงมีนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดที่มีความน่าสนใจเพื่อรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวในเมืองหลัก และเป็นการกระจายนักท่องเที่ยวไปยังจังหวัดต่าง ๆ มากขึ้นเป็นการลดความแออัดและปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตามมา อันเนื่องมาจากมีปริมาณนักท่องเที่ยวเกินขีดความสามารถในการรองรับ ซึ่งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) ได้ออกแคมเปญ “12 เมืองต้องห้าม...พลาตา” เป็นการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวที่มีเสน่ห์และน่าสนใจ 12 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลำปาง จังหวัดน่าน จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดเลย จังหวัดตราด จังหวัดจันทบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดชุมพร จังหวัดตรัง และจังหวัดนครศรีธรรมราช (Department of Tourism, 2014)

จากเดิมในอดีต จังหวัดเพชรบูรณ์เคยเป็นเมืองปิดที่ไม่ค่อยมีผู้คนรู้จักเพราะมีภูเขาโอบล้อมและไม่มีเส้นทางที่จะใช้ผ่านไปยังเมืองสำคัญอื่น ๆ แต่ปัจจุบันด้วยเส้นทางคมนาคมที่สะดวกขึ้นและด้วยทำเลที่ตั้งซึ่งไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก ทำให้เพชรบูรณ์มีชื่อเสียงจนคนรู้จักเพิ่มขึ้น ในฐานะเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของไทย ซึ่งโดดเด่นไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เช่น เขาค้อ ภูทับเบิก น้ำหนาว และตาหมอก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ศักยภาพการท่องเที่ยวของเพชรบูรณ์ยังมีการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถพัฒนาให้เป็นที่น่าสนใจและจะช่วยเติมเต็มการท่องเที่ยวของเพชรบูรณ์ให้สามารถเที่ยวได้ตลอดทั้งปีคือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Kositanont, 2016) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้ามพลาตาที่มีอิทธิพลต่อการกระจายรายได้ของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็ก กรณีศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อศึกษาว่านโยบายภาครัฐสามารถสร้างรายได้ เสริมสร้างโอกาสในการจ้างงานให้กับคนในชุมชน ลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ลดการย้ายถิ่นของคนวัยหนุ่มสาวไปสู่เมืองใหญ่เนื่องจากมีอาชีพรองรับ กระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนของจังหวัดเพชรบูรณ์ได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงการรับรู้ถึงผลกระทบของนโยบายการพัฒนา 12 เมืองต้องห้ามพลาตา ที่ส่งผลต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสามกลุ่มธุรกิจหลัก ได้แก่ กลุ่มการผลิตและจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม และโรงแรมในจังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยด้านองค์การที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ และการรับรู้ถึงนโยบายของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสามกลุ่มธุรกิจหลัก ได้แก่ กลุ่มการผลิตและจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม และโรงแรม ในจังหวัดเพชรบูรณ์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ ได้แก่

แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ

มีนักวิชาการให้ความหมายผลกระทบไว้ ดังนี้

อนันต์ เกตุวงศ์ (1998) ได้ให้ความหมายของผลกระทบคือ ผลที่ตามมาจากผลงานหรือผลผลิตหรือผลประโยชน์ของแผนหรือโครงการ ผลกระทบเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ และอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและมีใช้กลุ่มเป้าหมาย ทั้งในปัจจุบันและอนาคต สรุปความหมายของผลกระทบคือ ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นผลที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคตเป็นไปได้ทั้งบวกและลบ หรืออาจจะเกิดกับกลุ่มเป้าหมายและมีใช้กลุ่มเป้าหมาย หรือผลกระทบต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม (Ketwong, 1998)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบ สามารถสรุปผลกระทบที่เกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐ โดยแบ่งผลกระทบได้เป็นประเภทต่าง ๆ ได้ 4 ด้าน (Wang & Pfister, 2008) ดังนี้

1. การแบ่งผลกระทบตามแง่มุมเนื้อหา อาจแบ่งออกได้เป็นผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ด้านการเมือง ด้านการบริการ ด้านสิ่งแวดล้อมและกายภาพ เช่น ผลกระทบจากการดำเนินนโยบายสร้างเขื่อนทำให้คนเป็นโรคพยาธิ ซึ่งไม่เคยเป็นมาก่อนมากขึ้นหรือผลกระทบจากโครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติบนบกตัดผ่านพื้นที่เกษตรกรรม ทำให้เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงการย้ายที่อยู่ เปลี่ยนแปลงวิถีการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรอย่างไม่เคยเป็นมาก่อนมากขึ้น เป็นต้น

2. การแบ่งผลกระทบตามแง่มุมของความเป็นจริงที่เกิดขึ้น (reality) เราอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือผลกระทบในเชิงภาวะวิสัย (objective impact) ซึ่งได้แก่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยที่ไม่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิดของคน เช่น การดำเนินนโยบายคุ้มครองกำเนิดจะทำให้สัดส่วนของผู้สูงอายุสูงขึ้น ไม่ว่าใครจะรับรู้หรือไม่ เหตุการณ์เช่นนี้ก็เกิดขึ้น อีกประเภทหนึ่งคือ ผลกระทบเชิงอัตวิสัย (subjective impact) ได้แก่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นในความรู้สึกนึกคิดของคน เช่น การดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของโสเภณี ทำให้คนไทยเป็นอันมากรู้สึกอับอายต่างชาติ

3. การแบ่งตามแง่มุมของทิศทางที่กระทบ (direct impact) อาจแบ่งออกได้เป็นผลกระทบโดยตรง (direction impact) และผลกระทบโดยอ้อม (indirect impact)

4. การแบ่งตามแง่มุมของคุณค่าของผลกระทบ อาจแบ่งออกได้เป็นผลกระทบในเชิงบวก (positive impact) หมายถึง ผลกระทบที่เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาและผลกระทบในเชิงลบ (negative impact) ได้แก่ ผลกระทบที่ไม่เป็นที่พึงปรารถนา (Tungsomchai & Klunklin, 2014)

แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

การวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ จะประกอบด้วย การวิเคราะห์ใน 2 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปและการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนด้านสิ่งแวดล้อม

1. การวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยทั่วไป จะเป็นการวิเคราะห์ที่อยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจของประเทศหรือของพื้นที่ เช่น การเปลี่ยนแปลงเรื่องผลผลิตและการจ้างงาน และประชากรส่วนใดจะได้ประโยชน์และส่วนใดจะเกิดความสูญเสีย ในการวิเคราะห์จะเกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐาน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับลักษณะและ

โครงสร้างของระบบเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ ในการวิเคราะห์จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลและรายงานเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่มีการวิเคราะห์และจัดพิมพ์เผยแพร่ข้อมูลบางประเภท เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรส่วนรวม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (GDP) ระดับการจ้างงาน รายได้เฉลี่ย มูลค่าการส่งออกและนำเข้า ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีอยู่และพร้อมจะนำมาใช้ได้ จากนั้นก็ระบุสาขาหรืออุตสาหกรรมพื้นฐาน หรือปัจจัยที่มีความสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจมีความเจริญเติบโตหรือถดถอย การวิเคราะห์อาจรวมถึงกลไกการดำเนินงาน ความได้เปรียบเสียเปรียบในการผลิตหรือให้บริการ แต่ถ้าเป็นโครงการขนาดใหญ่ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมและต่อตัวแปรเศรษฐกิจส่วนรวมจะมีมาก ฉะนั้น ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ของโครงการในระยะยาว และผลกระทบทางบวกและทางลบของโครงการต่อตัวแปรเศรษฐกิจส่วนรวมที่สำคัญ เช่น การเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) การสร้างงานและแรงกดดันต่อเงินเฟ้อ เป็นต้น จากนั้นเป็นการประเมินนโยบายหรือประเมินโครงการโดยเฉพาะ ตามหลักต้นทุนและผลตอบแทน จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนที่สังคมจะได้รับและต้นทุนที่เกิดจากการมีโครงการ

2. การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนด้านสิ่งแวดล้อม (environmental impact analysis) หรือบ่อยครั้งเรียกว่า การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (environment impact assessment-EIA) เป็นที่เข้าใจกันว่าหมายถึง กระบวนการรวบรวมวิเคราะห์และประเมินการเปลี่ยนแปลงในสิ่งแวดล้อมอันเป็นผลมาจากโครงการหรือกิจกรรมของมนุษย์ เช่น วิเคราะห์และประเมินว่า ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้แก่ สภาวะอากาศ ดิน น้ำ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และเมื่อเปลี่ยนแปลงไปแล้ว จะมีผลกระทบต่อไปถึงผู้รับ เช่น คน สัตว์ พืช และสิ่งของต่าง ๆ อย่างไร

สำหรับองค์ประกอบของการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจ มีดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (baseline study) ซึ่งได้แก่ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ พื้นที่โครงการ ข้อมูลจากส่วนราชการ ข้อมูลจากรายงานการศึกษาวิจัย และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจสภาพสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

2. การกำหนดขอบเขตการศึกษา (scoping) ซึ่งได้แก่ การระบุผลกระทบที่มีความเป็นไปได้ (possible impact) รวมทั้งการใช้ทรัพยากรและการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบเพื่อการศึกษาวิเคราะห์ในขั้นรายละเอียด ผลกระทบใดที่คาดว่าจะไม่สำคัญก็อาจตัดทิ้ง การกำหนดขอบเขตการศึกษาจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ เพื่อให้การศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังนั้น ก่อนที่จะตกลงกำหนดขอบเขตการศึกษา จึงควรมีการรวบรวมความคิดเห็นและปรึกษาหารือกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตัวแทนชุมชนที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบด้วย

3. การคาดคะเนผลกระทบ (prediction) ได้แก่ การประมาณการขนาดของการเปลี่ยนแปลง สาเหตุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในอนาคตของโครงการ

4. การประเมินผลกระทบ (evaluation) เพื่อประเมินความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่มีต่อประเทศในรูปของวัตถุประสงค์และนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคม ในการประเมินอาจใช้วิธีการเปรียบเทียบ นั่นคือ เปรียบเทียบกับกฎหมายหรือมาตรฐานและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เช่น เป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับการยอมรับของชุมชนหรือสาธารณชน นอกจากนั้น ยังควรประเมินผลกระทบโดยรวมของโครงการด้วยการประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์ต้นทุนและผลตอบแทน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจว่าควรสนับสนุนหรือยับยั้งโครงการ

5. การปรับปรุงแก้ไข (mitigation) เพื่อค้นหาวิธีการหรือมาตรการในการป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบในทางลบ และวิธีการหรือมาตรการที่จะช่วยเพิ่มพูนผลกระทบในทางบวกให้ได้ประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการลดต้นทุนของโครงการ

6. การสื่อสารทำความเข้าใจ (communication) เพื่อสื่อสารผลกระทบที่เป็นไปได้ของโครงการต่อหน่วยงานและประชาชนที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ

7. การติดตามตรวจสอบ (monitoring) เพื่อจัดให้มีการตรวจสอบ (auditing) และการเฝ้าระวัง (monitoring) ผลกระทบของโครงการทั้งในระหว่างและหลังการปฏิบัติงานตามโครงการ

แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

นโยบายต้องมีวัตถุประสงค์และมาตรฐานที่กำหนดไว้ชัดเจน และต้องมีการระบุทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการแปลงนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติด้วย ทรัพยากรนโยบาย หมายถึง งบประมาณและผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ที่จะเป็นตัวเร่งให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในการแปลงนโยบายจากแผนที่ร่างไปสู่การปฏิบัติจริงโดยทั่วไป ทรัพยากรที่มีเป็นปัญหาคือ งบประมาณ หลายครั้งงบประมาณอาจไม่เพียงพอหรือหลายครั้งงบประมาณมีปริมาณเพียงพอ แต่การเบิกจ่ายมักล่าช้าเสียเวลา ปัญหางบประมาณจึงเป็นปัญหาสำคัญของการแปลงนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติ (Chandrasorn, 2009)

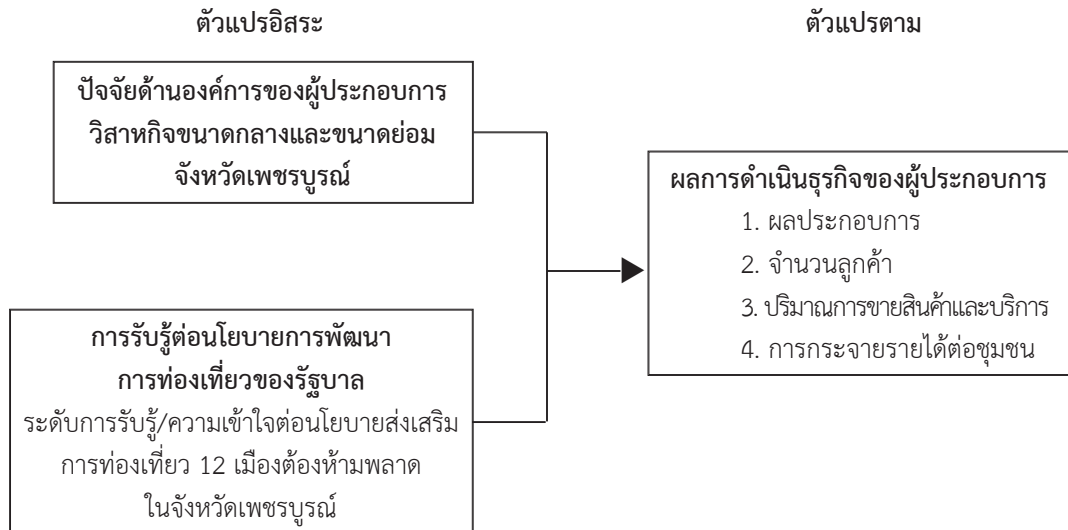
โดยทรัพยากร ในที่นี้หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่องค์กรหรือหน่วยงานมีอยู่หรือจัดหาเพื่อใช้ในการดำเนินงานทางการบริหาร ทรัพยากรแบ่งเป็น 4 ประเภทใหญ่ หรือเรียกว่า 4 M'S คือ

1. คน (man) คือทรัพยากรบุคคลทั้งหมดที่กิจการมีอยู่ ไม่ว่าจะในระดับบริหารหรือระดับปฏิบัติการ
2. เงินทุน (money or capital) คือเงินทุนที่จะใช้ในการดำเนินกิจการ
3. วัสดุอุปกรณ์ (material) คือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น เครื่องจักร วัตถุดิบ วัสดุใช้สอยต่าง ๆ รวมทั้งอาคารและที่ดิน
4. การจัดการ (management) คือวิธีการหรือกระบวนการนำเอาปัจจัยทั้ง 3 ประการข้างต้น ดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (Thamrongthanyawong, 2014)

นอกจากแนวคิดทฤษฎีที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วนี้ ทางทีมนักวิจัยยังมีการทบทวนแนวคิดเรื่องผลในการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติของสมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (Thamrongthanyawong, 2014) แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชัยวุฒิ ตั้งสมชัย และปิยพรรณ กลั่นกลิ่น (Tungsomchai & Klunklin, 2014) และแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้ามพลาดในส่วนของการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า จากรายงานวิจัยของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นรายงานศึกษาผลวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ จากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวจีน ผลจากการสำรวจพบว่า การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวจีนได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดเชียงใหม่อยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง ภาวะเศรษฐกิจโดยรวมดีขึ้น

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาหาตัวแปรต่าง ๆ ที่จะนำมาศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1. กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1 ในการศึกษาครั้งนี้มีสมมติฐานการวิจัย 2 ประการ ได้แก่

- 1) ปัจจัยเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการทั้ง 4 ด้าน (1. ด้านแรงงาน 2. ด้านเงินทุน 3. ด้านคู่แข่งทางการค้า และ 4. ด้านการประชาสัมพันธ์ธุรกิจ) มีผลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในธุรกิจกลุ่มการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร เครื่องดื่ม และโรงแรม ในจังหวัดเพชรบูรณ์
- 2) ระดับการรับรู้และความเข้าใจนโยบาย 12 เมืองต้องห้ามพลาต มีผลต่อผลการดำเนินงานให้แก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในธุรกิจกลุ่มการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร เครื่องดื่ม และโรงแรม ในจังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยมีการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2559 โดยมีรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ผู้วิจัยกำหนดประชากรจากผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในกลุ่มธุรกิจการผลิตและจัดจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม และโรงแรมของสถานประกอบการ 3,410 แห่ง (Phetchabun Provincial Statistical Office, 2015) จากนั้น ใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane, 1973) เพื่อกำหนดกลุ่มประชากรในการศึกษาคือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มการผลิตและจัดจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม และโรงแรม ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 358 ตัวอย่าง ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ได้ 225 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 62.85 ของกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบผู้ตอบตนเอง (self-administration questionnaire) ซึ่งประกอบด้วย 28 ข้อคำถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายปิด (close-end questions) โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ปัจจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนที่ 2 การรับรู้ต่อนโยบาย 12 เมืองต้องห้ามพลาต และส่วนที่ 3 ผลกระทบด้านรายได้จากนโยบาย 12 เมืองต้องห้ามพลาตของรัฐบาล

ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ โดยการนำแบบสอบถามไปทดสอบนำร่อง (pretest) จำนวน 30 ชุด และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (cronbach's alpha coefficient) ซึ่งเป็นวิธีทดสอบค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้และแพร่หลายสำหรับการทำวิจัยเชิงปริมาณ (Prasith-rathsint, 2003) โดยพบว่า ข้อคำถามต่าง ๆ ในแบบสอบถามชุดนี้ มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมที่ 0.872 จึงถือว่า เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีความน่าเชื่อถือในระดับสูง (Punyaratabandhu, 2014) สามารถนำแบบสอบถามดังกล่าวไปเก็บข้อมูลได้จึง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ค่ากลางสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (mean) ค่ามัธยฐาน (median) ค่าฐานนิยม (mode) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviations: SD)

2. การวิเคราะห์สถิติอนุมาน (referral statistic) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย (Vanichbancha, 2011) สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ใช้สถิติทดสอบ F –Test โดยเป็นการวิเคราะห์จากค่าความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้นอย่างง่าย (simple linear regression) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่อยู่ในกรอบแนวคิด โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (pearson correlation coefficient) ในการวัดระดับและทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Vanichbancha, 2010)

สรุปผลการศึกษา

สำหรับผลการศึกษาระดับการรับรู้ถึงผลกระทบนโยบาย 12 เมืองต้องห้ามพลาตของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในธุรกิจกลุ่มการผลิตและจัดจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม และโรงแรม ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($X = 3.95$) หมายถึง กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่านโยบาย 12 เมืองต้องห้ามพลาต มีผลกระทบต่อผลการดำเนินธุรกิจของตนในระดับสูง

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การรับรู้ของผู้ประกอบการว่านโยบายส่งผลต่อด้านการกระจายรายได้อยู่ในระดับสูงมากที่สุด ($= 4.22$) รองลงมา ได้แก่ การรับรู้ของผู้ประกอบการว่านโยบายส่งผลต่อด้านการเพิ่มขึ้นของปริมาณการผลิตสินค้าและบริการที่อยู่ในระดับสูง ($= 4.16$)

ในส่วนผลการศึกษา ในด้านปัจจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สรุปได้ว่า จากกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลได้ (225 ราย จาก 358 ราย) ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนมากคือ ร้อยละ 50.9 อยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอเขาค้อ และอำเภอหล่มเก่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84) มีพนักงานในบริษัท/ห้างร้านที่จ้างอยู่ระหว่างจำนวน 1-10 คน โดยถูกจ้างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 94.7) เป็นแรงงานที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แหล่งแรงงานในการประกอบธุรกิจจากแรงงานในครอบครัวและแรงงานนอกครอบครัว และผู้ประกอบการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 67.6) ไม่ปรับค่าจ้างหรือปรับขึ้นน้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง ผู้ประกอบการประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.2) ใช้เงินลงทุนในระยะเริ่มต้นมากกว่า 500,001 บาทขึ้นไป โดยใช้แหล่งเงินทุนในการประกอบธุรกิจจากการกู้ยืมสถาบันการเงินแล้วมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวร เช่น ที่ดิน อาคาร เครื่องจักร มูลค่าอยู่ระหว่าง 500,001 – 1,000,000 บาท โดยที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92.0) สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินและแหล่งต่าง ๆ เช่น การระดมทุนจากครอบครัวได้ โดยผู้ประกอบการมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 54.2) เห็นว่า ระดับการแข่งขันทางธุรกิจที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันอยู่ในระดับสูง แต่ไม่มีผู้นำตลาด และผู้ประกอบการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 53.3) มีการใช้บริการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์กิจการของตน

ในส่วนผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยทั้งสองประการ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานจากนัยสำคัญทางสถิติ ($Sig > \alpha$ 0.05) สำหรับการทดสอบสมมติฐานวิจัยข้อแรกคือ ปัจจัยด้านองค์กรของผู้ประกอบการทั้ง 4 ด้าน (1. ด้านแรงงาน 2. ด้านเงินทุน 3. ด้านคู่แข่งทางการค้า และ 4. ด้านการประชาสัมพันธ์ธุรกิจ) มีผลต่อการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในธุรกิจกลุ่มการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร เครื่องดื่ม และโรงแรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านแรงงาน มีเพียงปัจจัยย่อยเรื่องการใช้จ่ายแรงงานจากภายนอกครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานให้แก่ผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ปัจจัยด้านเงินทุน ไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อผลการดำเนินงานให้แก่ผู้ประกอบการ
3. ปัจจัยด้านคู่แข่งทางการค้า พบว่าปัจจัยย่อยเรื่องระดับการแข่งขันของธุรกิจมีทิศทางลดลง และด้านไม่มีผู้นำตลาดในการดำเนินธุรกิจมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานให้แก่ผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ธุรกิจ มีปัจจัยย่อยเรื่องการไม่ใช้บริการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานให้แก่ผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยสรุปคือ ผู้วิจัยปฏิเสธสมมติฐานข้อ 1 เนื่องจากพบว่า ปัจจัยด้านเงินทุนไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อผลการดำเนินงานให้แก่ผู้ประกอบการ และในขณะเดียวกัน ในปัจจัยด้านอื่น ๆ ทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวมก็ไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ แต่จะมีปัจจัยย่อยบางตัวตามที่ได้กล่าวมาแล้วเบื้องต้นเท่านั้น ที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ

สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานข้อ 2 พบว่าปัจจัยการรับรู้และความเข้าใจนโยบาย 12 เมืองต้องห้ามพลาต มีผลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในธุรกิจกลุ่มการผลิตและจัดจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม และโรงแรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานข้อนี้

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาที่พบว่า ระดับการรับรู้นโยบาย 12 เมืองต้องห้ามพลาตของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในธุรกิจกลุ่มการผลิตและจัดจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม และโรงแรม ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่อยู่ในระดับสูง (= 3.95) จึงกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำนโยบาย 12 เมืองต้องห้ามพลาตไปประชาสัมพันธ์สามารถทำได้ดีในระดับปานกลาง และผลการศึกษายังพบว่า การรับรู้และความเข้าใจนโยบาย 12 เมืองต้องห้ามพลาต มีผลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในธุรกิจกลุ่มการผลิตและจัดจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม และโรงแรม ในจังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากข้อค้นพบดังกล่าวนี้ คณะผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายของรัฐไปปฏิบัติ (นโยบาย 12 เมืองต้องห้ามพลาต) ควรให้ความสำคัญในการเพิ่มระดับการรับรู้และความเข้าใจของผู้ประกอบการ ด้วยการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เข้าถึงคนในท้องถิ่นให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้เกิดมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืนให้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งจะส่งผลดีต่อเรื่องอื่น ๆ โดยเฉพาะการจ้างงานในชุมชนต่อไป

สำหรับข้อเสนอแนะให้ผู้ประกอบการนั้น จากผลการวิจัยพบว่า การใช้แรงงานจากภายนอกครอบครัวที่อิทธิพลต่อผลการดำเนินงานให้แก่ผู้ประกอบการ แต่กิจการส่วนใหญ่ที่เก็บข้อมูลยังไม่ได้มีการให้ความสำคัญกับการสรรหาและพัฒนาแรงงานหรือลูกจ้างจากภายนอกครอบครัวมากนัก ทั้ง ๆ ที่เป็นปัจจัยสำคัญเพื่อรองรับการขยายกิจการที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ง่าย เมื่อมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐ ดังนั้น ผู้ประกอบการควรตระหนักถึงประเด็นนี้และให้ความสำคัญในการสรรหาและพัฒนาแรงงานที่มาจากภายนอกครอบครัวของตนเพิ่มขึ้น

สำหรับข้อเสนอแนะในการศึกษาในอนาคต ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 3 ประการ ได้แก่ 1. ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติม โดยใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากผู้ประกอบการมากขึ้น 2. ควรมีการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างครอบคลุมไปถึงผู้ประกอบการในกลุ่มธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพิ่มเติม เช่น ธุรกิจการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น และ 3. ควรทบทวนวรรณกรรมเพื่อเพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการศึกษา เช่น การได้รับความสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้นำนโยบายมาปฏิบัติหรือปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการบริหารธุรกิจของผู้ประกอบการ เป็นต้น

References

- Chandrasorn, W. (2009). *An Integrated Theories of the Public Policy Implementation*. 4th ed. Bangkok: TURA.
- Department of Tourism. (2014). *The Press Conference on Tourism Development Policy Named 12 Cities that should not be Missed*. Retrieved from <http://www.tourism.go.th/home/details/11/82/23845>.
- Ketwong, A. (1998). *Planning Principle and Technics*. Bangkok: Thammasat University Press.
- Kositant, W. (2016). *Tourist City as Cultural Tourist Landmark at Lom Kao City: Thai-Lom Way of Life*. Retrieved from <http://thainews.prd.go.th>.
- Phetchabun Provincial Statistical Office. (2015). *Phetchabun Provincial Statistic Report 2015*. Retrieved from http://phchabun.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=249:2558&catid=102&Itemid=507.
- Prasith-Rathsint, S. (2003). *Research Methodology for Social Science*. 12th ed. Bangkok: Samlada.
- Punyaratabandhu, S. (2014). *Research Methodology for Public Administration*. 14th ed. Bangkok: Semadham.
- Thamrongthanyawong, S. (2014). *Public Policy: Concepts, Analysis and Process*. 28th ed. Bangkok: Semadham Publication.
- Tungsomchai, C., & Klunklin, P. (2014). *Research Report on the Impacts of Increasing Amount of Chinese Tourists toward Small and Medium Enterprises (SMEs) in Chiang Mai Province*. Chaing Mai: Business Warning Center, Faculty of Business Administration, Chaing Mai University.
- Vanichbancha, K. (2010). *Statistic for Research*. 5th edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- _____. (2011). *Advance Statistic Analysis by SPSS for Windows*. 6th ed. Bangkok: Department of Statistics, Faculty of Commerce and Accountancy, Chulalongkorn University.
- Wang, Y., & Pfister, R. E. (2008). Resident's attitudes toward tourism and perceived personal benefits in a rural community. *Journal of Travel Research*, 47(2008), 84-93.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.